

того, що Комітет изучения проблем європейської лінгвістики ООН признав український мовний смішний в мунди [2].

По даним Організації Об'єднаних Націй по вопросам образования, науки и культуры, за пределами Украины украинским языком пользуются около 1,5 миллиона человек. Наибольшее количество приходится на США и Канаде – здесь говорящих на украинском языке более 900 тысяч [5].

В данный момент в Украине проживает около 45 миллионов человек. Если считаться с данными официальной государственной переписи 2001 года, то можно сказать, что украинский является родным для 67,5% населения. Оставшиеся проценты занимают языки меньшинств, которые официально признаны и это белорусский, болгарский, венгерский, гагаузский, греческий, идиш, крымскотатарский, молдавский, немецкий, польский, русский, румынский и словацкий [1].

Уважение к национальной культуре, к родным языкам других народов — условие возможности интеграции в современный мир.

Другой подход рождает презрение к другим языкам, которые ничем не хуже. А непонимание и презрение рождает самое страшное — презрение к другому народу, его культуре, его духовному богатству. Рождают национализм и шовинизм, уверенность в том, что моя нация — единственно достойная, а прочие не стоят того, чтобы о них говорить серьезно.

Совершенен любой язык. Он — зеркало жизни народа. И в тоже время зеркало связей этого народа с другими народами.

Поэтому-то изучение и сбережение языков является насущной необходимостью. Лучшее и даже единственное средство проникнуть в характер народа — изучить его язык. Но чтобы воспользоваться всеми сокровищами языка, нужно хорошо его знать, нужно уметь владеть им.

Языковое образование — залог овладения культурой. Согласно университетскому уставу времен М.В. Ломоносова студент должен был сначала окончить курс словесных наук и лишь потом — учиться по избранной специальности.

Литература

1. Всеукраїнський перепис населення 2001. Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року. Мовний склад населення України.
2. Кондратов А.М. Земля людей — земля языков. — М.,1974. — 191с.
3. Сучасна українська мова: довідник / Л.Ю.Шевченко, В.В. Різун, Ю.В. Лисенко; за ред. О.Д. Пономаріва. — К.: Либідь, 1993. — 336с.
4. Ушинский К.Д. Собрание сочинений:[В 11 т.] / Редкол.: А.М. Еголин (гл. ред.), Е.Н. Медынский, В.Я. Струминский (сост. и подгот. к печати). — М.:Изд-во АПН РСФСР, 1948-1952. — 727с.
5. <http://www.un.org/ru/databases/> - Базы данных Организации Объединенных Наций

Велітченко А.В. (ХНАУ ім. В. Докучаєва)

(наук.кер.к.філол.наук, ст. викл. Князь Т.М.)

ХЛІБ – СИМВОЛЬНИЙ ЗНАК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Для українців, як і для інших слов'ян, найбільшим скарбом і святинєю вважається хліб. Вищий вияв поваги до людей, гостинність господарів за народною традицією засвідчується через хліб. Згадаймо відомий звичай зустрічати дорогих, бажаних, очікуваних гостей хлібом (хлібом-сіллю). Це також зафіксовано і у фразеологічному фонді української мови і трактується як од зі знаків етнокультури: *підносити хліб-сіть* – за старовинним українським звичаєм вручати гостеві (гостям) при зустрічі паляницю хліба та сіль на знак хлібосољства, великої пошани та в урочистих випадках [2, с. 618]. Про популярність цього звичаю в народі і його етичний зміст свідчить таке вживання в мові художньої літературі: *На зустріч вийшли з квітами дівчата І виступили повагом три діди, Три чисті білі хліби несучи З дрібками солі* (М. Рильський).

Для українців образ хліба усвідомлюється як своєрідний код національної культури, що є символом здоров'я, добробуту, достатку, багатства. Не дивно, що про нього згадували й у молит-

вах *Хліб насущний дай нам на сьогодні* (молитва *Отче наш*) [1, с. 86].

Хліб здавна вважався символом святості, символом радості, щастя, здоров'я. Він завжди був мірилом життя, культури. Будь-який обряд і нині не обходиться без хліба: народжується дитина – йдуть з хлібом, пізніше з хлібом виряджали дитя «до Христа», а коли підросте, то з хлібом виряджали й до школи, виряджають сина в дорогу – мати дає хліб. Молодих вітають весільним короваєм – символом добробуту й щастя. З хлібом уходять уперше в новий дім.

Споконвіку українці були хліборобами. Як святково, піднесено почували себе на весняному зораному полі. Пошана до землі, до хліба передавалися із покоління у покоління. Хліб обов'язково тримали на рушнику. Не можна перевертати хліб догори денцем, не можна розкидати його. «*Не кидай хліба, він – святий*», – наказує поет Д. Білоус. Тільки той, хто сам попрацює в полі, відчує радість і гіркоту праці, зустрінеться з людьми, у яких руки пахнуть хлібом, землею, ранковими росами, зуміє по-справжньому оцінити працю хлібороба. Як влучно сказав про це М. Рильський:

*Яке це славне слово – хлібороб,
Що жартома ще звать і гречкосієм!
До слів найкращих я вписав його б,
До тих, які ми серцем розумієм.
З хлібом у нас зустрічають гостей,
Хліб на весіллях цвіте в короваї,
І кращих немає на світі вістей,
Ніж – хліб уродився на славу.
Щирим словом, хлібом та сіллю
Ми братів-гостей зустрічаєм,
Хлібом – новосілля й весілля,
І свято дружби-згоди квітчаєм.*

Україна славиться на весь світ своїми короваями. Кожне село, кожний хутір має свої традиції та секрети випікання хліба. Хліб пекли зазвичай у суботу, розраховуючи так, щоб до наступної випічки його вистачило на сім'ю. Супроводжувалася випічка цілою низкою ритуальних дій. Наприклад, не можна пекти хліб у п'ятницю та неділю, не можна стукати коритом чи діжею для хліба та бити по ньому руками, хліб треба качати до себе (тоді і сім'я буде при ньому), на лопату не можна класти по дві хлібини, не можна тримати відчиненими двері в хату в момент, коли хліб саджають у піч, не можна спечений хліб класти на столі, перевертаючи його. В. Жайворонок звертає увагу на те, що хліб – це Божий дар; не випадково випікають його переважно у формі сонця й називають святим [2, с. 618].

Шана до хліба простежується і у звичаях, настановах, які дають батьки дітям. Наприклад, непорушними на всій території України, незалежно від регіональних і територіальних відмінностей, завжди вважалося, що хліб потрібно їсти з непокритою головою; при ньому не можна лягтися, насилати на когось прокльони; святий хліб не слід кидати під ноги, коли випадково падає, його піднімають, цілують і кладуть на стіл. Відбиття цього народного звичаю спостерігаємо і в мові сучасної української поезії: *То хліб, що матінка-гуцулка з долівки вчила піднімати, Як батька в руку цілувати* (Д. Павличко). Згадаймо також, що крихти й уламки хліба ніколи не викидали, а віддавали птиці чи худобі. За гріх вважалося не доїсти шматок хліба.

Хліб не лише найголовніша їжа, а й символ щастя, єднання, багатства, здоров'я.

Література

1. Грицик Н. Хліб – мовно-естетичний знак української культури / Н. Грицик // Мовознавчі студії. Фразеологізм і слово у тексті і словнику. – Дрогобич: Просвіт, 2010. – – Вип.2. – С.80-89.
2. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник – К.: Довіра, 2006. – 703 с.

Власова М. (ХНУСА)